

Jak pisać o transformacji energetycznej na Śląsku i nie wpaść w sidła dezinformacji?

**Poradnik dla dziennikarzy
i dziennikarek**

Deinformacja klimatyczna to coraz częściej wykorzystywana broń w społecznym i politycznym dyskursie. Z badań Instytutu Spraw Publicznych wynika, że ponad połowa Polek i Polaków spotkała się z nią w ostatnim czasie¹. Odpowiedzią na ten problem jest znajomość faktów i umiejętność ich weryfikacji oraz rzetelna wiedza dotycząca zmiany klimatu, jej konsekwencji, a także rozwiązań bardziej przyjaznych dla środowiska.

Śląsk jest miejscem, gdzie ściera się wiele poglądów, również na temat transformacji², przez co jego mieszkańcy mogą być szczególnie narażeni na dezinformację i manipulację. Dziennikarze, przygotowujący publikacje na ten temat mogą i powinni stać się tarczą powstrzymującą rozprzestrzenianie się nieprawdziwych informacji.

Poniższy materiał ma na celu ułatwienie dziennikarzom szukania, weryfikowania i przekazywania rzetelnych wiadomości w sprawie transformacji energetycznej. To źródło wiedzy na temat wyzwań, które niesie konieczność odejścia od węgla oraz transformacji energetycznej kraju, a w szczególności najbardziej dotkniętego zmianami województwa śląskiego³.

¹ Instytut Spraw Publicznych „Deinformacja wokół klimatu i polityki klimatycznej. Opinie Polek i Polaków”

² BoMiasto, „Sprawiedliwa Przyszłość Śląska. Badanie opinii o sprawiedliwej transformacji”

³ Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej „Ponad 5 miliardów euro – rekordowe wsparcie dla Śląska”

Materiał przygotowali Sylwia Majcher i Stowarzyszenie BoMiasto, przy wsparciu organizacji Purpose Climate Lab. Partnerem medialnym publikacji jest Stowarzyszenie Demagog.

Poradnik zawiera opracowanie następujących tematów:

- 1. Odnawialne źródła energii**
- 2. Bezpieczna codzienność województwa śląskiego po węglu**
- 3. Dofinansowania związane z transformacją energetyczną i inne kwestie ekonomiczne**
- 4. Jakość życia w województwie śląskim a transformacja energetyczna**
- 5. Województwo śląskie jako zielony region dzięki transformacji energetycznej**

1. Odnawialne źródła energii

Przejście z gospodarki opartej na energii pozyskiwanej ze spalania węgla na gospodarkę korzystającą z energii pochodzącej z **odnawialnych źródeł energii (OZE)** to nie jest przekształcenie, które nastąpi w przyszłości; to coś, co, według analiz i obserwacji ekspertów i ekspertek, **już się dzieje**⁴.

⁴ Forum Energii, „Transformacja energetyczna w Polsce | Edycja 2022”

Zamiast debatować nad poprzednimi rozwiązaniami (węgiel miał ważny udział w rozwoju gospodarczym), warto jest **skupić się na przyszłości i na korzyściach oraz wyzwaniach, które wynikają z procesu transformacji.**

Nie chodzi o to, że OZE nie ma żadnych wad, lecz o to, że ma ich **mniej, niż spalanie węgla**⁵, a także — że wady te mają szansę być w przyszłości sukcesywnie zredukowane.

⁵ The Energy & Climate Intelligence Unit, “Global Momentum on clean transition 3”

Kwestia generowania energii z odnawialnych źródeł staje się coraz ważniejszym tematem na całym świecie. W OZE inwestują także najwięksi emitenci gazów cieplarnianych. Dla przykładu **Chiny, które odpowiadają za ponad jedną czwartą światowych emisji, są teraz liderem OZE**⁶. W 2026 r. mają dojść do 1200 GW całkowitej mocy wiatrowej i słonecznej i tym samym osiągnąć wyznaczony cel o 4 lata wcześniej⁷. Analitycy wskazują, że OZE na początku 2025 roku wyprzedzą węgiel i staną się największym źródłem energii elektrycznej na świecie⁸.

⁶ Międzynarodowa Agencja Energetyczna (MAE), „Global Energy Review: CO₂ Emissions in 2021”

⁷ Ibidem.

⁸ Międzynarodowa Agencja Energetyczna (MAE), “Renewables 2022”

Najważniejszą motywacją dla rosnącej liczby inwestycji w odnawialne źródła energii jest: opłacalność i bezpieczeństwo (w rozumieniu bez-

pieczeństwa energetycznego, ale również bezpieczeństwa dostaw)⁹. Na opłacalność wskazuje nie tylko rosnąca liczba prosumentów, ale również sondaże. Ponad 60 procent uczestniczących w badaniu IBRiS dla „Rzeczpospolitej” przyznało, że ratunkiem w dobie szalejących cen są odnawialne źródła energii.

Rynek OZE wciąż zyskuje na opłacalności¹⁰, podczas gdy paliwa kopalne stają się cenowo coraz bardziej niestabilne¹¹.

⁹ Komisja Europejska, plan „REPowerEU”

¹⁰ Rozmowa z Anną Żyłą, główną ekolog Banku Ochrony Środowiska

¹¹ Forum Energii, „Ile płacimy za uzależnienie od importu paliw kopalnych?”

Paradoksalnie kryzys energetyczny nie spowoduje długotrwałego powrotu do paliw kopalnych. Wręcz przeciwnie, przyczyni się przyspieszenia procesu odchodzenia od tradycyjnych źródeł energii.

Fotowoltaika

Polska nadal pozostaje niechlubnym liderem¹² spalania węgla w Unii Europejskiej. **Udział węgla w produkcji energii elektrycznej w 2021 r. wynosił ponad 72 procent¹³.** 20 lat temu było to prawie 95 procent. Warto jednak zauważyć, że udział odnawialnych źródeł energii sukcesywnie rośnie. W Polsce liczba prosumentów, czyli wytwórców energii elektrycznej na własne potrzeby, głównie ze słońca, zwiększyła się w 2022 roku do około miliona¹⁴. **Wielu Polaków wybiera fotowoltaikę, ponieważ pozwala im generować znaczne oszczędności.** Operator krajowego systemu elektroenergetycznego PSE (Polskie Sieci Elektroenergetyczne) ocenia, że w ciągu dekady udział OZE w polskim miksie energetycznym może wzrosnąć do 50 procent¹⁵.

Wysokie poparcie (79,8 proc.)¹⁶ dla OZE w Polsce może wskazywać na to, że Polakom zależy na oszczędności, bezpieczeństwie i uniezależnieniu się od obcych źródeł energii¹⁷. Zwłaszcza tych pochodzących z Federacji Rosyjskiej, których udział (np. import węgla z Rosji¹⁸) w ostatnich latach wzrastał.

¹² Ember, „EU Electricity Analysis H1-2020”

¹³ Forum Energii, „Dane o energetyce za rok 2021”

¹⁴ Polskie Towarzystwo Przesyłu i Rozdziału Energii Elektrycznej, „Energetyka, dystrybucja, przesył. Raport 2022”

¹⁵ Polskie Sieci Elektroenergetyczne, „Plan rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną na lata 2023-2032”

¹⁶ Rzeczpospolita, sondaż „Jak reagować na kryzys energetyczny?”

¹⁷ SolarEdge, „Postawy wobec inwestycji w instalacje fotowoltaiczne”

¹⁸ Demagog, „Ile wynosił import rosyjskiego węgla przed i po przejęciu władzy przez PiS?”

Materiały Stowarzyszenia Demagog, na które warto się powoływać, pisząc o OZE:

- Jak zmienia się polski mix energetyczny?
- Przez ile godzin rocznie możemy czerpać energię z OZE?
- OZE coraz ważniejsze w transporcie UE
- Miks energetyczny UE: więcej oze, spada udział węgla
- Ogólne informacje o zmianie klimatu (raport IPCC)

Wiarygodne źródła wiedzy, danych, grafik na ten temat:

- Nauka o Klimacie
- Rada Klimatyczna Uniwersytetu Jagiellońskiego
- Stanowisko Polskiej Akademii Nauk na temat transformacji do odnawialnych źródeł energii w obecnej sytuacji geopolitycznej (wojna w Ukrainie)
- The Consensus Handbook
- Open Mind

Strony rekomendowane przez Stowarzyszenie BoMiasto:

- Stowarzyszenie Gmin Górniczych w Polsce
- Grupa na Facebooku “Nie dla nowej kopalni w Mysłowicach”

2. Bezpieczna codzienność województwa śląskiego po węglu

Praca w kopalni jest bardzo **szanowana** w województwie śląskim, ale należy pamiętać, że jest ona również niezwykle **niebezpieczna**¹⁹. Odejście od tego modelu pracy, na rzecz innego, to **zwiększenie fizycznego bezpieczeństwa pracowników**, a tym samym – **mniejszy strach ich rodzin o życie i zdrowie bliskich osób**.

Sukcesywnie i stopniowo przeprowadzana transformacja energetyczna wiąże się również z innym rodzajem bezpieczeństwa: z **bezpieczeństwem i stabilnością zatrudnienia**. **Nowe źródła energii to nowe miejsca pracy**²⁰.

¹⁹ Wyższy Urząd Górniczy, „Statystyki wypadków w górnictwie”

²⁰ Strefa Biznesu, „Odnawialne źródła energii pociągają za sobą nowe miejsca pracy i zawody. Jaka praca w branży energetycznej?”

Transformacja energetyczna w województwie śląskim to nowe, bezpieczne miejsca pracy²¹. Według danych GUS **co roku wypadkom przy pracy ulega ok. 14 na 1000 osób** pracujących w górnictwie²². Nowe miejsca pracy nie będą się wiązały z koniecznością zjeżdżania kilkaset metrów w głąb ziemi. Zielona zmiana to szansa na rozwój branż innowacyjnych, poprawę konkurencyjności polskiej gospodarki i podniesienie jakości życia mieszkańców.

²¹ Komisja Europejska, „3,85 mld euro dla pięciu polskich regionów”

²² GUS „Wypadki przy pracy w 2021 r. – dane wstępne”

Zielona transformacja

Województwo śląskie może stać się **Polskim Zagłębiem Elektromobilności**. Koncern Fiat Chrysler Automobiles (FCA) zapowiedział, że fabryka Fiata w Tychach będzie produkować hybrydowe i elektryczne samochody **marek Jeep, Fiat oraz Alfa Romeo**. W Sławkowie funkcjonuje już **Euroterminal** kolejowy.

Śląski wodór

Powstała również **Śląsko-Małopolska Dolina Wodorowa**²³. Wodór ma być wykorzystywany jako magazyn dla energii wyprodukowanej z OZE. Jest to szczególnie istotne w kontekście konieczności transformacji energetycznej i systematycznego ograniczania produkcji prądu i ciepła z węgla. Politechnika Śląska od lat prowadzi działalność badawczo-rozwojową w tym aspekcie²⁴. Dolina ma stać się centrum badań, rozwoju, doskonalenia i edukacji w zakresie wdrażania wodoru w gospodarce. Województwo śląskie jako polskie zagłębie branży motoryzacyjnej ma przestawić się na tory nowoczesnych środków transportu opartych na wodorze.

Te kilka przykładów kierunków rozwoju województwa śląskiego po zielonej transformacji pokazuje, że region może zyskać na wprowadzanych zmianach.

²³ Agencja Rozwoju Przemysłu: S.A., „Powstała Śląsko-Małopolska Dolina Wodorowa”

²⁴ Forum Akademickie „Naukowcy Politechniki Śląskiej pracują nad hybrydowym systemem energetycznym”

Materiały Stowarzyszenia Demagog, na które warto się powoływać:

- Jak Unia Europejska może uniezależnić się od rosyjskiego gazu?
- Barbórka – święto przemijającego zawodu
- Ranking zielonych państw Unii Europejskiej – Polska ostatnia
- Polska z zapasem węgla na 200 lat? Co faktycznie mówią szacunki?
- Jak zmieniała się liczba kopalni węgla i ich pracowników w latach 1990 – 2019?

Wiarygodne źródła wiedzy, danych, grafik na ten temat:

- Climate change and mining
- Prevention Web
- McKinsey Sustainability
- Real Climate

Strony rekomendowane przez Stowarzyszenie BoMiasto:

- Stowarzyszenie Wdów i Sierot Górniczych

3. Dofinansowania

związane z transformacją energetyczną i inne kwestie ekonomiczne

Transformacja energetyczna to nie zagrożenie ekonomiczne, lecz szansa na korzyści finansowe i wsparcie.

Korzyści z dofinansowań mają nie tylko charakter gospodarczy, ale też społeczny.

Dofinansowania pochodzą w głównej mierze z Unii Europejskiej.

Proces przekształcania systemu energetycznego wymaga inwestycji w nowe technologie i infrastrukturę, co dla wielu przedsiębiorstw i gospodarstw domowych może stanowić duże obciążenie finansowe. Dlatego też rząd i Unia Europejska oferują **dofinansowania**, aby ułatwić, usprawnić i przyspieszyć tę transformację.

Pieniądze na nową energię

Polska ma zagwarantowane finansowanie transformacji energetycznej z dwóch źródeł: budżetu UE i mechanizmu sprzedaży uprawnień do emisji CO₂ – EU ETS. **Szacuje się, że możemy otrzymać ponad 560 mld złotych, z czego niemal 200 mld z unijnego budżetu²⁵.**

²⁵ Forum Energii, „Gotowi na 55%. Przewodnik po finansowaniu transformacji energetycznej od 2021 r.”

Właściciele gospodarstw domowych oraz rolnych, którzy chcą zainwestować w odnawialne źródła energii mogą ubiegać się o dotacje w ramach

programów finansowanych ze środków unijnych: Mój Prąd, AgroEnergia, Moje Ciepło oraz Czyste Powietrze²⁶.

²⁶ Rządowy Program Czyste Powietrze

W czwartej edycji programu **Mój Prąd przeznaczono na zielone inwestycje ok. 1 miliarda złotych**. Osoby, które chcą zostać prosumentami, mogą otrzymać nawet do 50 procent wartości kosztów kwalifikowanych inwestycji. Przy inwestycji tylko w mikroinstalację w fotowoltaikę dofinansowanie może wynieść do 6 tysięcy złotych, ale już przy inwestycji w magazyn energii wsparcie może wynieść około 16 tysięcy złotych.

Z kolei budżet programu **Moje Ciepło** dotujący posadowienie pomp ciepła wynosi 600 mln zł. Wsparcie zakupu i montażu pomp ciepła dla nowych budynków jednorodzinnych przyczynia się do ograniczania emisji powstających w wyniku ogrzewania domów nieefektywnymi źródłami ciepła, wykorzystującymi w tym celu paliwa kopalne. Ponadto umożliwia wzrost udziału OZE w finalnym zużyciu energii. W tym wypadku dofinansowanie wynosi do 30% lub 45% kosztów kwalifikowanych (wyższą dotacją objęte są rodziny z **Kartą Dużej Rodziny**) – przy inwestycji w pompy gruntowe wsparcie państwa może wynieść nawet 21 tysięcy złotych.

Właściciele gruntów rolnych planujący inwestycję OZE – instalację fotowoltaiczną, farmę wiatrową, pompę ciepła, czy biogazownię rolniczą mogą ubiegać się o środki z programu **AgroEnergia**, którego łączny budżet wynosi 200 mln zł.

Do 2026 roku **Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej** spodziewa się otrzymać z Krajowego Planu Odbudowy nawet 4,5 mld euro, z czego większość trafi do programu Czyste Powietrze. Pozostała kwota ma zostać przeznaczona m.in. na technologie wodorowe, budowę infrastruktury terminalowej offshore oraz termomodernizację szkół i wymianę źródeł ciepła.

Nowe miejsca pracy

Oprócz ogólnodostępnych dofinansowań województwo śląskie, jako największy region górniczy Unii Europejskiej, **otrzyma dodatkowe pieniądze z Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji (2,4 mld euro)**²⁷. W sumie do regionu ma trafić 5,1 mld euro z zaakceptowanego przez Komisję Europejską regionalnego programu „Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027”²⁸. Z tych pieniędzy planuje się pokryć m.in. szkolenia dla 100 tysięcy pracowników, z których wielu zatrudnionych jest w sektorze paliw kopalnych. Według szacunków ekspertów Komisji Europejskiej, w wyniku działań w ramach planu sprawiedliwej transformacji na Śląsku, powstanie 27 tys. nowych miejsc pracy²⁹.

²⁷ Komisja Europejska, „3,85 mld euro dla pięciu polskich regionów”

²⁸ Aktualność Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach

²⁹ Podsumowanie wizyty Fransisa Timmermansa w Województwie Śląskim

Materiały Stowarzyszenia Demagog, na które warto się powoływać:

- Jakiego rodzaju wsparcie Polska ma otrzymać z unijnego Funduszu Odbudowy?
- Rząd krytykuje system handlu emisjami. Polska zarobiła na nim 25 mld zł

Wartościowe źródła wiedzy, danych, grafik itp. na ten temat:

- Sprawiedliwa transformacja
- Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027
- Finansowanie transformacji klimatycznej
- Założenia Programu Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki
- Transformacja energetyczna z unijnym wsparciem

Strony rekomendowane przez Stowarzyszenie BoMiasto:

- Stowarzyszenie Polska Zielona Sieć
- Związek Górnośląski
- Zielony Imielin

4. Jakość życia

w województwie śląskim a transformacja energetyczna

Transformacja energetyczna to szansa, dla województwa śląskiego.

Na transformacji zyskają mieszkańcy śląskiego: odczuwalnie poprawi ich jakość życia, ponieważ mniej węgla spalanego w regionie oznacza lepszą jakość powietrza³⁰, a więc i lepszy stan zdrowia³¹.

³⁰ Heal Polska, „Spalanie węgla w domowych piecach – Zagrożenia zdrowotne”

³¹ Heal Polska, „Spalanie węgla i innych paliw kopalnych – wpływ na klimat i zdrowie”

Powietrze w województwie śląskim należy do jednych z najbardziej zanieczyszczonych w Polsce. W Żywcu, Pszczynie, Wodzisławiu Śląskim czy w Goczałkowicach-Zdrój liczba dni smogowych, kiedy dobowy poziom dopuszczalnego PM10 (pył zawieszony PM10 jest mieszaniną cząstek stałych i kropelek cieczy o średnicy nie przekraczającej 10 mikrometrów, które utrzymują się w powietrzu) przekracza 70³². **Wartości te pokazują, że powietrze w tych miejscach jest bardzo szkodliwe dla ludzi łącznie przez dwa do trzech miesięcy w roku.** Z powodu smogu, według danych Europejskiej Agencji Środowiska (EEA), w Polsce **rocznie umiera przedwcześnie ponad 40 tysięcy osób³³**. Szczególnie narażone na choroby są dzieci, osoby starsze oraz kobiety w ciąży. Badania opublikowane w czasopiśmie naukowym „The Lancet” dowodzą, że cząsteczki sadzy były obecne we krwi badanych kobiet, a także we krwi pępowinowej, co niezaprzeczalnie potwierdziło zdolność przenikania przez łożysko³⁴. Co więcej, cząsteczki sadzy zaobserwowano również w wątrobach, płucach i mózgu płodów. Ustalono, że stopień zanieczyszczenia narządów był wprost proporcjonalny do ilości zanieczyszczenia powietrza, na jakie narażone były badane matki w czasie ciąży.

³² Polski Alarm Smogowy, Smogowy ranking miast

³³ Europejska Agencja Środowiska, „Air quality in Europe 2021”

³⁴ The Lancet, „Maternal exposure to ambient black carbon particles and their presence in maternal and fetal circulation and organs: an analysis of two independent population-based observational studies”

Lepszy oddech

Tak duże zanieczyszczenie powietrza wynika przede wszystkim z użytkowania **kotłów lub pieców węglowych o niskiej efektywności energetycznej**, niespełniających norm emisyjnych oraz spalania w nich paliw o niskich parametrach jakościowych³⁵. Stopniowe zastąpienie węgla mniej emisyjnymi i zeroemisyjnymi źródłami ciepła spowoduje, że powietrze będzie czystsze. Spadnie liczba mieszkańców województwa śląskiego uskarżających się na problemy z oddychaniem, mniej będą zapadać na infekcje dróg oddechowych, w tym zapalenie płuc. **W przedszkolach nie będą zawieszane zajęcia na zewnątrz**, tak jak ma to miejsce teraz, gdy pojawia się informacja o przekroczeniu norm jakości powietrza.

³⁵ Najwyższa Izba Kontroli o ochronie powietrza przed zanieczyszczeniami

Materiały Stowarzyszenia Demagog, na które warto się powoływać:

- Jaka jest skala zanieczyszczenia powietrza w Polsce?
- Smog zagrożeniem już w okresie ciąży
- Ilu Polaków umiera z powodu zanieczyszczenia powietrza?
- Zanieczyszczenie powietrza – poważne zagrożenie dla zdrowia
- Ile osób umiera z powodu smogu w Polsce?

Wartościowe źródła wiedzy, danych, grafik itp. na ten temat:

- [Climate Change Communication](#)
- [Climate Feedback](#)
- [Climate 4 You](#)
- [Kalkulator osobistego śladu węglowego](#)

Strony rekomendowane przez Stowarzyszenie BoMiasto:

- [Stowarzyszenie „Nie Dokarmiaj Smoga”](#)

5. Województwo śląskie

jako zielony region dzięki transformacji energetycznej

Dzięki odejściu od węgla na rzecz OZE województwo śląskie ma szansę stać się bardziej zielonym regionem³⁶.

³⁶ Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Województwa Śląskiego 2030

To szansa na lepsze warunki życia, poczucie mieszkańców, że dobrze, przyjemnie żyje się w ich regionie.

Zmiana przestrzeni pogórnicych na wartościowe miejsca rekreacyjne, przyrodnicze, ogólnodostępne dla mieszkańców. Przykład: Nikiszowiec, który po zmianie swojej roli nie stracił na wartości, a przeciwnie – zyskał i stał się „perłą” Katowic.

Atrakcyjne zagospodarowanie terenów pogórnicych przekłada się na rosnące zainteresowanie turystów regionem.

Województwo śląskie dzięki transformacji energetycznej ma szansę na zmianę swojego wizerunku. Może stać się zielonym liderem.

Tereny objęte działalnością górnictwem i tereny pogórnicych są obecnie zdegradowane i często **niebezpieczne**. Negatywne oddziaływanie może być związane głównie z zagrożeniem erozją wodną i wietrzną, powstawaniem kwaśnych odcieków i wzrostem zasolenia. Zdewastowane systemy ekologiczne mają jednak szansę na odbudowanie. **Dzięki rekultywacji zniszczone tereny zyskają użytkowy lub przyrodniczy charakter.** Dzięki temu mogą stać się atrakcyjne dla mieszkańców i inwestorów, zarówno pod kątem inwestycji przemysłowych, rozrywkowych i mieszkaniowych³⁷.

³⁷ Ibidem.

Nowa wizytówka województwa śląskiego

Rekultywacja terenów pogórnich już trwa, a w przyszłości, dzięki pieniądzom z funduszy Unii Europejskiej przyspieszy. Dobrym przykładem jest katowicka **Strefa Kultury** zlokalizowana na 20 hektarach terenów byłej Kopalni Węgla Kamiennego Katowice. Jeszcze na początku 2011 roku miejsce to straszło księżycowym krajobrazem. Od tego czasu na tym obszarze wybudowano trzy imponujące obiekty: **Międzynarodowe Centrum Kongresowe, siedzibę Narodowej Orkiestry Polskiego Radia oraz Muzeum Śląskie**. Do potrzeb tego ostatniego zaadaptowano część pokopalnianej infrastruktury.

Natomiast w Gliwicach **nowe życie udało się nadać terenom po zamkniętej w 1999 roku Kopalni Węgla Kamiennego Gliwice**. Po jej likwidacji miasto postanowiło nie dopuścić do utraty zabytkowych obiektów atrakcyjnych nie tylko pod względem architektonicznym, ale również lokalizacyjnym. Wdrożono proces rewitalizacji, który miał na celu utworzenie strefy aktywności gospodarczej w postaci **centrum edukacji i biznesu**.

To tylko dwa przykłady zmian wprowadzonych na terenach pogórnich. Takich miejsc może być więcej i to one mają szansę stać się nową wizytówką województwa.

Materiały Stowarzyszenia Demagog, na które warto się powoływać:

- Wysokie ceny to wina zielonej energii? Fałsz!
- „Zanieczyszczający płaci”, czyli jak UE radzi sobie w walce z zanieczyszczeniem środowiska

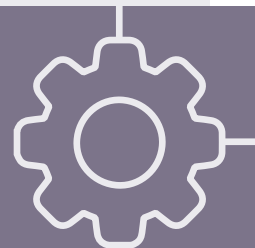
Wartościowe źródła wiedzy, danych, grafik itp. na ten temat:

- Energetyka24
- Dziennikarz dla klimatu
- Europejska Agencja Środowiskowa
- Organizacja Narodów Zjednoczonych
- Pogoda i Klimat: numerowanie numeryczne

Strony rekomendowane przez Stowarzyszenie BoMiasto:

- Napraw Sobie Miasto
- Fundacja Rzecz Społeczna
- Klub Myśli Ekologicznej

Dodatkowe materiały

Narzędziownik Demagoga dotyczący prebunkingu

- Badania potwierdzają, że prebunking jest skuteczny
- Psychologiczna „szczepionka” przeciwko dezinformacji
- UNESCO: edukacja klimatyczna jest ignorowana w większości państw
- Dysproporcje w emisji CO₂ są znaczące. Jaka jest ich skala?
- Czy można jeszcze zapobiec katastrofie klimatycznej? Analizujemy raport IPCC

Popularne mity obalone przez Stowarzyszenie Demagog

- Mit: Globalne ocieplenie to ściema, bo kiedyś też było gorąco
- Mit: To wulkany są odpowiedzialne za efekt cieplarniany
- Mit: Globalne ocieplenie jest wywołane przez zwierzęta gospodarskie

Materiał przygotowali

Stowarzyszenie BoMiasto

BoMiasto rodzi się z fascynacji miastem i ludźmi. Stowarzyszenie zajmuje się podejmowaniem i prowadzeniem działań propagujących ideę budowy społeczeństwa obywatelskiego. Dialog pomiędzy mieszkańcami i władzami lokalnymi, prowadzenie kampanii obywatelskich, pogłębianie świadomości obywateli oraz przekazywanie im wiedzy o działalności społecznej, aktywizmie, środowisku i klimacie, to główne cele i obszary naszej działalności. W BoMiasto postawiliśmy sobie za cel zbieranie najlepszych praktyk, prowokowanie dyskusji na ich temat, a także próbę wprowadzania tych pomysłów w życie. Bo ważne jest dla nas jak i gdzie mieszkamy. Projekty, które realizowaliśmy w ostatnich latach, to Sieć Spikerów klimatycznych Katowice, Śląska Opinia o sprawiedliwej transformacji i klimacie, TEDxKatowice 2018, Semestr z BoMiasto. Nasze działania edukacyjne skupiamy na tematach związanych z partycypacją obywatelską, zmianami klimatu oraz Sprawiedliwą Transformacją Górnego Śląska.

Sylwia Majcher

Edukatorka ekologiczna, dziennikarka, autorka kilku książek, w tym bestsellera „Gotuję, nie marnuję. Kuchnia zero waste po polsku”. Regularnie opowiada o kwestiach związanych z niemarnowaniem jedzenia, ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystywaniu zasobów planety w gazetach, radiu i telewizji. Jest zaangażowana w edukacyjne akcje społeczne.

przy wsparciu Purpose Climate Lab (PCL)

PCL to organizacja łącząca aktywistów, instytucje filantropijne i pozarządowe, działająca w ramach organizacji o międzynarodowym zasięgu (Purpose). W Polsce od ponad 4 lat realizuje kampanie społeczne, których celem jest podnoszenie świadomości na temat zmiany klimatu. Angażując różne grupy społeczne, w tym decydentów, media, czy twórców internetowych, wzywa do podejmowania pilnych, skutecznych, ale strategicznie zaplanowanych działań, dążących do zmiany narracji dotyczącej klimatu i czystego powietrza.